

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΩΗΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

κ. Κωνσταντίνου Σημίτη

Αθήνα, 23 Μαρτίου 2009

Δελτίο Τύπου

Ο Κώστας Σημίτης κατά την ομιλία του στο Bilgi University της Κωνσταντινούπολης σήμερα 23.3.2009 τόνισε τα εξής:

Κεντρικό ζήτημα για την εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί πώς συνδυάζονται οι ενοποιητικές προσπάθειές της με την ανάγκη σεβασμού και διασφάλισης της διαφορετικότητας των λαών που συμμετέχουν.

Το θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης διαγράφει και οριοθετεί τους δύο χώρους της ενοποίησης και της αυτονομίας, θεμελιώνοντας το κάθε βήμα εξέλιξης της Ένωσης στην συναίνεση των κυβερνήσεων των κρατών-μελών.

Η διαχωριστική γραμμή εντούτοις είναι συχνά στην πράξη δυσπροσδιόριστη όπως π.χ. προκύπτει από την Αναθεωρητική Συνθήκη της Λισσαβόνας, αλλά και την Διακυβερνητική Συνεργασία κατά την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης όπου λαμβάνονται μεν από κοινού αποφάσεις, αλλά τα κράτη μέλη εξουσιοδοτούνται να τις εφαρμόσουν κατά την κρίση τους. Με δεδομένη μάλιστα την διαφορετικότητα της ταυτότητας και της πραγματικής κατάστασης των εθνικών οικονομιών η αποτελεσματικότητα των κοινών αποφάσεων αποδυναμώνεται ακόμη περισσότερο. Η ανάγκη για οικονομική διακυβέρνηση και θεσμοθέτηση μιας κεντρικής αρχής οικονομικής πολιτικής καθίσταται επιτακτική.

Η κρίση αναδεικνύει τρία κρίσιμα θέματα:

Πρώτο, την σχέση του εθνικού κράτους με το διεθνές περιβάλλον και τις περιορισμένες πλέον δυνατότητές του να παρεμβαίνει αποτελεσματικά. Η παγκοσμιοποίηση χωρίς να καταργεί το εθνικό κράτος επιβάλλει νέες δομές και τρόπους λειτουργίας που καθιστούν θολή την διαχωριστική γραμμή μεταξύ υπερεθνικού και εθνικού επιπέδου, ενώ συγχρόνως υποβαθμίζουν την σημασία που είχε στο παρελθόν η εθνική εξουσία. Η αποτελεσματικότητα της εθνικής πολιτικής εξαρτάται κυρίως από τον βαθμό ανταπόκρισής της στους κανόνες του υπερεθνικού συστήματος στο οποίο εκάστοτε ανήκει.

Δεύτερο: Αν είναι να δοθεί πρωτίστως από την Ένωση η απάντηση στην οικονομική κρίση, το ερώτημα που τίθεται είναι αν το σημερινό στάδιο ενοποίησης της Ένωσης που αποτελεί το υπερεθνικό σύστημα στο οποίο μετέχουν τα ευρωπαϊκά κράτη, επιτρέπει την αντιμετώπισή της. Η εμπειρία και η ανάλυση της δείχνει ότι η βοήθεια μπορεί να είναι εφικτή αλλά όχι στον βαθμό που όλοι προσδοκούν για να είναι αποτελεσματική: Χρειαζόμαστε γι' αυτό περισσότερη Ευρώπη. Η πλειοψηφία όμως εκείνων που προσδοκούν μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, π.χ. από την ΟΝΕ, αρνείται συγχρόνως να περιορίσει την εθνική της αυτονομία στο πεδίο της οικονομικής πολιτικής. Η αντίφαση είναι προφανής.

Τρίτο: Πώς διασφαλίζουμε μία οικονομική διακυβέρνηση προκειμένου να διευκολύνουμε σταθερότητα, ανταγωνιστικότητα και ανάπτυξη.

Ορισμένοι πιστεύουν ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα έπρεπε να μετεξελιχθεί σύμφωνα με το πρότυπο του κράτους έθνους. Αυτό δεν είναι ρεαλιστικό λόγω της διαφορετικότητας των πολιτών που συμμετέχουν και μάλιστα σε μια τέτοιας κλίμακας επικράτεια. Χρειάζονται πρόσθετοι θεσμοί και μηχανισμοί υποστήριξης και λειτουργίας των διαδικασιών λήψης αποφάσεων στην διεθνή πραγματικότητα. Απαιτούνται νέοι τρόποι διακυβέρνησης και άσκησης πολιτικής καθώς και μια μακρά μεταβατική περίοδο μέχρι την οριστικοποίηση του τελικού σχήματος της Ένωσης.

Η τυχόν προσπάθεια οι επιθυμητές λύσεις να επιβληθούν εκ των άνω δεν εγγυάται επιτυχία. Η διακυβερνητική συνεργασία των κρατών μελών και οι μηχανισμοί διαμόρφωσης πολιτικών από τις υπηρεσίες της Επιτροπής παρά την ενδεχόμενη ή αναμενόμενη εντατικοποίηση τους δεν θα αρκούν για να δώσουν αξιόπιστες απαντήσεις στα αιτήματα των πολιτών, όσο αυτές οι διαδικασίες εκφεύγουν από τον δημόσιο διάλογο, την ανάδειξη των πολιτικών πτυχών τους, την ευρύτερη δημοκρατική συμμετοχή. Πληροφόρηση, διαφάνεια, έλεγχος και λογοδοσία πρέπει να αποτελέσουν του πυλώνες δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού δημόσιου βήματος προκειμένου να περιορισθεί το δημοκρατικό έλλειμμα.

Η δημιουργία ενός τέτοιου δημόσιου βήματος -ενός Ευρωπαϊκού Δήμου- θα είναι έργο των δυνάμεων που θέλουν την ισχυρή και δημοκρατική Ευρώπη και αποτέλεσμα μιας αποστολής που απαιτεί επιμονή, συνέπεια, συστηματικότητα. Είναι ο ασφαλής δρόμος που θα οδηγήσει σε μορφές δημοκρατικής διακυβέρνησης σε υπερεθνικό επίπεδο και θα αποσαφηνίσει μεταξύ άλλων ποιες πτυχές της διαφορετικότητας απαιτούν προστασία και με ποιους τρόπους μπορεί να επιτευχθεί η διασφάλισή τους.

Ο σεβασμός και η προστασία της διαφορετικότητας συνδέεται άμεσα με την ενοποιητική πρόοδο και την εμβάθυνση της δημοκρατίας. Η σχέση του υπερεθνικού με το εθνικό μπορεί να διαμορφωθεί δημιουργικά, όσο έχει γνώμονα την κοινή προσπάθεια για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των λαών της Ένωσης. Η ευρωπαϊκή ενοποίηση θα προχωρήσει με την δημιουργία διαφόρων μορφών συνεργασίας σε περισσότερους τομείς πολιτικής. Μέσα σε ένα σύστημα που θα καλύπτει όλα τα κράτη μέλη θα είναι δυνατή η συνύπαρξη διαφόρων επιπέδων ενότητας και διαφορετικότητας ενώ θα προωθείται συγχρόνως η στενότερη συνεργασία.

Σχετικά με τις ελληνοτουρκικές σχέσεις ο Κώστας Σημίτης τόνισε ότι πρέπει να υπάρξει ουσιαστικός διάλογος μεταξύ των δύο πλευρών από τον οποίο να προκύπτει η ειλικρινής πρόθεση για εξεύρεση λύσης στο θέμα της υφαλοκρηπίδας.